

ผลการพัฒนาครูเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาด้านการอ่าน การเขียน และการคิด
วิเคราะห์ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุบลราชธานี

The Effects of Teacher Development to Raise the Educational Quality in
Reading, Writing, and Critical Thinking of Students in Small-Sized schools
in Ubon Ratchathani Province

ปริญา ปริพุฒ¹ และพิรญา ทองเฉลิม²

Pariya Pariput¹ and Phiraya Tongchalerm²

Received: 24 January 2024, Revised: 15 February 2024, Accepted: 19 February 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ 1) ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ 2) ความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ หลังการพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์คิดเป็นร้อยละ 41.18 แสดงว่า ครูมีพัฒนาการของความสามารถในการจัดการเรียนรู้ระดับกลาง 2) ความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน มีร้อยละของคะแนนพัฒนาการเท่ากับ 56.85 แสดงว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ในระดับสูง

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ของครู ความสามารถด้านการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก

ABSTRACT

This research aimed to study and compare: 1) teachers' abilities in learning management, and 2) students' abilities in reading, writing, and analytical thinking before and after an intervention. The research results revealed that: 1) teachers' abilities in learning management improved significantly after the intervention, with their developmental scores indicating a 41.18 percent improvement, placing them at a moderate level, and 2) students' abilities in reading, writing, and analytical thinking showed a developmental score of 56.85, indicating a high level of improvement in these areas.

Keywords: teachers' learning management, students' abilities in reading, writing and analytical thinking, small-sized schools

¹ อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อีเมล pariya.p@ubru.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อีเมล ketsiri.t@ubru.ac.th

บทนำ

“ครู” เป็นปัจจัยสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของชาติ จึงต้องปรับตัวให้เท่าทันยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาโดยพัฒนาทักษะสมรรถนะด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูเป็นผู้สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทั้งจากครูและเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ผ่านเทคนิควิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ดังนั้น หากครูสามารถปรับเปลี่ยนกรอบความคิด (Mindset) และ บทบาทของตัวเองให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและสามารถเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบได้อย่างสมบูรณ์ ก็จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่สัมฤทธิ์ผล และสุดท้ายผลลัพธ์ที่ได้ก็จะส่งถึงผู้เรียนได้อย่างแท้จริง (กัมพลเจริญรักษ์, 2560)

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area - based Education : ABE) เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นให้ทุกคนจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ตามหลักการ “การศึกษาเพื่อปวงชน” (Education for all) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวม ให้สังคมทุกภาคส่วน ทุกระดับ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้ดำเนินงานภายใต้ปรัชญาการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการตามโครงการยกระดับคุณภาพการอ่านการเขียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในเขตบริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีเป็นการบูรณาการการทำงานของคณะครุศาสตร์ ในฐานะสถาบันผลิตครู และพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในฐานะการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินการ ดำเนินการในลักษณะเครือข่ายกัลยาณมิตรเพื่อนร่วมเรียนรู้ การเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) และโค้ช (Coach) โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการดำเนินการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management : SBM) ถือว่าโรงเรียนเป็นองค์กรที่มีความสำคัญในฐานะเป็นฟันเฟืองของการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้ดำเนินการตามโครงการพระราชโอบาย ด้านการผลิตและพัฒนาครู โดยได้รับมอบหมายจากมหาวิทยาลัยให้ดำเนินการตามโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ สำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ได้ยึดหลักการพัฒนาโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้เป็นการองค์กรแห่งการเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียนอื่นในลักษณะเครือข่ายร่วมเรียนรู้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างปรากฏการณ์ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่มุ่งเป้าหมายไปยัง “คุณภาพผู้เรียน” อย่างแท้จริงผ่านการดำเนินงานโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กสังกัด สพฐ. โรงเรียน ดชต. และโรงเรียนกองทุนการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2566 ภายใต้แผนงาน แผนงานโครงการสำคัญ (Flagship project) ที่เน้นการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area - based Education : ABE) ซึ่งเป็นการบูรณาการการทำงานของคณะครุศาสตร์ ในฐานะสถาบันผลิตครู และพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏในฐานะการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินการในลักษณะเครือข่ายกัลยาณมิตรเพื่อนร่วมเรียนรู้ การเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) และ

ผู้ชี้แนะ (Coach) โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการดำเนินการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management : SBM) โดยใช้รูปแบบ HALO MODEL เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ได้นำ 4 แนวคิด ได้แก่ 1) Healthy school จัดการศึกษา เพื่อสร้างสติ สมาธิของผู้เรียน ภายใต้แนวคิดโรงเรียนสุขภาวะ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นสุข 2) Akita Model การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นกระบวนการคิด เรียนรู้ด้วยตนเอง และร่วมมือเรียนรู้ 3) Lesson study การศึกษาชั้นเรียนร่วมกันภายใต้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียน และ 4) Open class การเปิดชั้นเรียนของคุณครูในโรงเรียนที่เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ให้ผู้เรียนสามารถคิดเชื่อมโยงและทำงานร่วมกัน ผ่านกระบวนการอภิปรายคู่หรือกลุ่มเพื่อสรุปเนื้อหาหรือกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดการสร้างเสริมให้ผู้เรียนเป็นสุขทั้งด้านกาย ใจ สังคม และปัญญา สะท้อนให้เห็นถึงภาพความสำเร็จและการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพ การศึกษาด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนา
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนก่อนและหลังการพัฒนา

การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนขนาดเล็กคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เน้นการบริหารโดยโรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) ที่ต้องพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร โดยให้ความรู้แก่ คนในองค์กรและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และภารกิจตาม โครงสร้างใหม่ ซึ่งอาจใช้วิธีเชิญนักวิชาการหรือครุต้นแบบมาจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูพัฒนาตนเอง ร่วมกัน โดยพยายามสนับสนุนให้ครูดำเนินการกันเอง และผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ควบคุมการดำเนินงาน โดยเน้นการเสริมพลัง (empower) ให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้การทำงานมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งมีคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยงและผู้ชี้แนะทางวิชาการผ่าน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือโรงเรียนบ้านดงบัง (อาทรราษฎร์บำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ซึ่งเป็นหนึ่งใน 13 โรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยสมัครใจในโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2566 ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 1 คน คณะครูจำนวน 4 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 49 คน จำแนกเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 11 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 คน

2. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดความสามารถด้านการอ่าน เขียน คิทธิวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครู และครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน เขียน คิทธิวิเคราะห์ของนักเรียน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องของเนื้อหา และความเหมาะสมในการวัดและประเมินผลการพัฒนา ดังนี้

2.1 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ ด้านที่ 3 ด้านผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน จำนวน 6 ข้อ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.34 - 0.58 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.78 ซึ่งครูใช้ในการประเมินตนเองจากการร่วม PLC ในแต่ละวงรอบทั้ง 3 วงรอบ

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน เขียน คิทธิวิเคราะห์ของนักเรียน เป็นแบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อๆ ละ 3 คะแนน รวม 15 คะแนน ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.23 - 0.61 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.81 ใช้ในการประเมินความสามารถด้านการอ่าน เขียน คิทธิวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนา โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูปรีค

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีผู้บริหารและคณะครู เป็นผู้ร่วมวิจัย ดำเนินการผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 3 วงรอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทีมวิจัยได้ดำเนินงานตามกิจกรรมโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2566 ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ต่อเติมเสริมความรู้ เป็นการออกแบบกระบวนการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชี้แนะและ

การเป็นที่เลี้ยง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็น (ร่าง) กระบวนการพัฒนาครู แล้วจัดประชุมเพื่อตรวจสอบสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการพัฒนาและยกวางกิจกรรม สร้างแบบประเมินวิพากษ์และจัดทำคู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วย HALO Model ในวันที่ 17-18 มิถุนายน 2566 ผลปรากฏว่าผู้บริหารและคณะครูมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติการนำแนวคิดและประสบการณ์สู่การออกแบบการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนทั้งระบบและสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเขียนคิดวิเคราะห์ของนักเรียน แล้วนำไปอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับคณะครูทั้งในและนอกโรงเรียน พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เตรียมพร้อมสำหรับนำไปใช้กับนักเรียนต่อไป

ระยะที่ 2 มุ่งสู่ผู้เรียน ปฏิบัติการดำเนินงานการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คณะครู โดยทีมผู้วิจัยได้สร้างทีม Professional Learning Team (PLT) เพื่อกำหนดบทบาท หน้าที่ และปฏิทินการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ ดังนี้ 1) ปฐมนิเทศผู้เรียน ชี้แจงรายละเอียดกิจกรรมทำแบบประเมินการอ่าน-เขียน คิดวิเคราะห์ ก่อนเรียน สำหรับนักเรียนทุกระดับชั้น 2) ครู Model Teacher เปิดชั้นเรียน วงรอบที่ 1 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด HALO Model แผนที่ 1 แล้วสะท้อนผลการจัดกิจกรรม พร้อมทั้งประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ของตนเอง ครั้งที่ 1 3) ครูนำผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากวงรอบที่ 1 มาออกแบบการจัดการเรียนรู้ในวงรอบที่ 2 และกิจกรรมวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้จากทีม PLT 4) ครูปฏิบัติการตามขั้นตอนของวงรอบที่ 1 ซ้ำ เป็นวงรอบที่ 2 และ วงรอบที่ 3 5) ผู้เรียนทำแบบประเมินการอ่าน-เขียน คิดวิเคราะห์ หลังเรียน สำหรับนักเรียนทุกระดับชั้น 6) นำข้อมูลมาสรุป และวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผลพัฒนาการ ใช้การคำนวณคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ เพื่อประเมินพัฒนาการความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู และความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยการคำนวณคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์จากแบบประเมินก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สูตรคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของศิริชัย กาญจนวาสี (2552) ดังนี้

$$\text{คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์} = \frac{\text{คะแนนหลังเรียน} - \text{คะแนนก่อนเรียน}}{\text{คะแนนเต็ม} - \text{คะแนนก่อนเรียน}} \times 100$$

จากนั้นแปลความหมายคะแนนตามเกณฑ์ระดับพัฒนาการ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้ คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 76-100 พัฒนาการระดับสูงมาก คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 51-75 พัฒนาการระดับสูง คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 26-50 พัฒนาการระดับปานกลาง คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 0-25 พัฒนาการระดับต่ำ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาครูเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

1) ผลการพัฒนาความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนา

ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้	ก่อน	ร้อยละ	หลัง	ร้อยละ	คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับพัฒนาการ
ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้	4.56	91.20	4.69	93.80	29.55	ระดับกลาง
ด้านการจัดการเรียนรู้	4.63	92.60	4.90	98.00	72.97	ระดับสูง
ด้านผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน	4.79	95.80	4.83	96.60	19.05	ระดับต้น
โดยรวม	4.66	93.20	4.80	96.00	41.18	ระดับกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้โดยรวมก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 คิดเป็นร้อยละ 93.20 ส่วนหลังการพัฒนามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 คิดเป็นร้อยละ 96.00 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์คิดเป็นร้อยละ 41.18 แสดงว่า ครูมีพัฒนาการของความสามารถในการจัดการเรียนรู้ระดับกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะเห็นว่า ครูมีพัฒนาการด้านการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับสูง (คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เท่ากับ 72.97) รองลงมาคือด้านการออกแบบการเรียนรู้ มีพัฒนาการอยู่ในระดับกลาง (คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เท่ากับ 29.55) และด้านผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน มีพัฒนาการอยู่ในระดับต้น (คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เท่ากับ 19.05)

2) ความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนา

ร้อยละของคะแนนความสามารถของนักเรียน		คะแนนพัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ
ก่อนพัฒนา	หลังพัฒนา		
55.78	80.92	56.85	สูง

จากตารางที่ 2 พบว่า ก่อนพัฒนาผู้เรียนมีผลการทดสอบคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 55.78 และหลังพัฒนาผู้เรียนมีผลการทดสอบคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 80.92 เมื่อพิจารณาตามคะแนนพัฒนาการพบว่า คะแนนภาพรวมของนักเรียนที่ทดสอบมีคะแนนพัฒนาการเท่ากับ 56.85 พัฒนาการอยู่ในระดับสูง

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนาครูเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยมีข้อค้นพบจากผลการวิจัยที่น่าสนใจ จึงนำมาเป็นประเด็นในการอภิปรายดังนี้

1. ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้โดยรวมก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 คิดเป็นร้อยละ 93.20 ส่วนหลังการพัฒนามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 คิดเป็นร้อยละ 96.00 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์คิดเป็นร้อยละ 41.18 แสดงว่า ครูมีพัฒนาการของความสามารถในการจัดการเรียนรู้ระดับกลาง ซึ่งให้เห็นว่า การดำเนินงานตามโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2566 ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีนั้นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ อันเป็นผลมาจากให้ความสำคัญกับการพัฒนาการดำเนินการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management : SBM) และแนวคิดการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบผ่านชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ที่เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินการในลักษณะเครือข่ายกัลยาณมิตรเพื่อร่วมเรียนรู้ การเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) และผู้ชี้แนะ (Coach) เป็นต้นเช่นที่ชวลิต ชูกำแหง (2560) ได้กล่าวถึงแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู (Professional Learning Community: PLC) ว่าเป็นการรวมตัวของครูผู้มีเป้าหมายเดียวกันต่อการเรียนรู้ของศิษย์ เพื่อเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนของตนเอง โดยอาศัยการเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้เทคนิคที่สำคัญ เช่น การทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งต้องอาศัยทักษะที่สำคัญคือ การฟังและการสื่อสารที่ดี ตลอดทั้งการรักษาสัมพันธ์ภาพในชุมชนของตน ผลดังกล่าวช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอนลดความโดดเดี่ยวในการทำงานของครู และเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน ดังนั้นการใช้ PLC เป็นเครื่องมือในการพัฒนาโรงเรียนมีกลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ 1) ลดความเป็นทางการลง 2) พูดคุยกันถึงเรื่องของนักเรียนเป็นหลัก 3) พูดในสิ่งที่ดี ๆ ก่อนเสมอ 4) ผู้นำวงใช้คำถามนำ และ

เปิดโอกาสให้ทุกคนในวงได้พูดแสดงความคิดเห็น 5) ฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) บรรยายภาคไม่ตึงเครียด เปิดใจ 6) สม่่าเสมอสร้างวิถีชุมชน (กัมพล เจริญรักษ์, 2560) ผลการศึกษาครั้งนี้จึงปรากฏผลเช่นเดียวกับกุลชนกนันท์ ธนโชติกิจเกื้อกุล (2564) ที่ได้นำเสนอผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศเรื่อง “PLC: ระบบและกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งระบบ” นวัตกรรมที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของเครือข่ายการจัดกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประจำปี 2562 การพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา ด้วยกระบวนการ PLC 5Co ยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านหนองเรือ เครือข่ายกุดชุม-ค่าน้ำสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีข้อค้นพบสำคัญจากความสำเร็จว่า การพัฒนาครูบนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพส่งผลให้นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น

2. ความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยรวมก่อนการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 55.78 และหลังการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 80.92 โดยมีร้อยละของคะแนนพัฒนาการเท่ากับ 56.85 แสดงว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจาก การพัฒนาครูในระยะเต็มเต็มความรู้ ที่มีวิจัยได้จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูมีความสามารถในการเรียนรู้ตามแนวคิด HALO MODEL ที่เป็นนวัตกรรมของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยการบูรณาการ 4 แนวคิดสำคัญ ได้แก่ 1) Healthy school จิตตศึกษา เพื่อสร้างสติ สมานธิของผู้เรียนภายใต้แนวคิดโรงเรียนสุขภาวะ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นสุข 2) Akita Model การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นกระบวนการคิด เรียนรู้ด้วยตนเอง และร่วมมือเรียนรู้ 3) Lesson study การศึกษาชั้นเรียนร่วมกันภายใต้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียน และ 4) Open class การเปิดชั้นเรียนของคุณครูในโรงเรียนที่เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ให้ผู้เรียนสามารถคิดเชื่อมโยงและทำงานร่วมกันผ่านกระบวนการอภิปรายคู่หรือกลุ่มเพื่อสรุปเนื้อหาหรือกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดการสร้างเสริมให้ผู้เรียนเป็นสุขทั้งด้านกาย ใจ สังคม และปัญญา สะท้อนให้เห็นถึงภาพความสำเร็จและการพัฒนาที่ยั่งยืนเช่นรายงานผลโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ ประจำปี 2563 ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ได้พัฒนาคุณภาพโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ตามแนวคิด HALO MODEL ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์เพิ่มสูงขึ้น (คณะครุศาสตร์, 2563) ทั้งนี้เนื่องจากแนวคิดเชิงระบบเพื่อออกแบบกระบวนการทำงานในโรงเรียนให้เกิดความยั่งยืน และการเรียนรู้โดยการทำงานเป็นทีม เห็นได้จากองค์ประกอบของโรงเรียนสุขภาวะ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัวเป็นสุข 5) ชุมชนเป็นสุข จะเห็นได้ว่า สุขภาวะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการศึกษาโดยมีส่วนร่วม โรงเรียนต้องได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถ ร่วมกันพัฒนาและบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Development and Management : SBM) โดยปรับเปลี่ยนวิธีคิด จากการรอรับนโยบายและการสั่งการจากต้นสังกัดเป็นการรับผิดชอบบริหาร จัดการด้วยตัวเองมากขึ้น ตั้งแต่กำหนดเป้าหมาย วางแผน ดำเนินการ และประเมินผล ภายใต้การตัดสินใจของผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนและ มุ่งเน้นการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนตามสภาพจริง (Authen-

tic School Improvement) โดยเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงทั้งเสริมสร้างพลังอำนาจผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Empowering Stakeholder) และปรับปรุงระบบการทำงานและเงื่อนไขการทำงานในโรงเรียน โดยเน้น การสร้างมาตรฐานการทำงานทั้งในด้านมาตรฐานกระบวนการ มาตรฐานผลลัพธ์ การสร้างระบบการประกันคุณภาพ และการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องภายใน โรงเรียนที่เน้นคุณภาพผู้เรียนคือ การให้ผู้เรียนได้ลงมือทำและปฏิบัติ ครูจึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่หลากหลาย และควรปรับเปลี่ยนตนเองเป็นโค้ช และสิ่งสำคัญที่จะพัฒนาทักษะหรือสมรรถนะผู้เรียนคือ การพัฒนาครูให้มีทักษะหรือสมรรถนะ โดยพิจารณาถึงความยืดหยุ่นตามบริบทของพื้นที่และชุมชนให้มากขึ้นด้วย (กัมพล เจริญรักษ์, 2560) สอดรับกับหลักการของการศึกษาชั้นเรียนที่เป็นหนึ่งกระบวนการของ PLC ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนนั้นสามารถผสมผสานกระบวนการของทั้งสองเข้าด้วยกัน ผ่านกระบวนการ 6 ขั้นตอนในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของการวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย 1) การสร้างทีม 2) การกำหนดแนวทางแก้ปัญหา 3) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ 4) การสังเกตชั้นเรียน 5) การวิเคราะห์ข้อมูล สะท้อนคิด และ 6) การรายงานผล เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่ยั่งยืนขององค์กรที่แท้จริง (ชวลิต ชูกำแพง, 2564) สอดคล้องกับงานวิจัยที่ความสามารถของครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง ส่งผลให้ระดับคุณภาพด้านการอ่าน การเขียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนสูงขึ้น (สลิลนา ภูมิพาณิชย์ และ คณะ, 2562 ; สิริลักษณ์ บุ่งทอง และ ตรีคม พรมมาบุญ, 2563 ; ณิชดา เวชญาลักษณ์ และ คณะ, 2565 ; ศรีภาวรรณ ไสโสภา, 2566) จะเห็นว่าเงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่การปฏิบัตินั้นคือ การเสริมพลังอำนาจของผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ให้ขับเคลื่อนกรอบแนวคิดสำคัญในการปฏิรูปวิชาชีพครู ได้แก่ 1) Back to School (กลับไปเริ่มต้นทุกอย่างที่โรงเรียน) 2) Focus on Classroom (หัวใจสำคัญอยู่ในห้องเรียน) 3) Teacher = Key Success (ครู คือ กุญแจความสำเร็จ) และ 4) School as Organization (ทำโรงเรียนให้เป็นองค์กรในการเรียนรู้) เพื่อสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบภายในโรงเรียนซึ่งสุดท้ายผลลัพธ์ที่ได้จะเกิดกับผู้เรียน (ประวีต เอรารธรรม, 2560) ดังนั้น บทสรุปสำคัญของการดำเนินงานการพัฒนาครูเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุบลราชธานีครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงภาพความสำเร็จของ “เครือข่ายทางวิชาการ” อย่างเป็นทางการอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นที่พึ่งทางปัญญาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ควรพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่ใช้กระบวนการในทุกระดับชั้น และในสถานศึกษาทุกสังกัด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะของครูผู้สอนในด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการสร้างสื่อนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กัมพล เจริญรักษ์. (2560). การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพเพื่อปฏิรูปโรงเรียน. *วารสารวิชาการ*, 19(2), 30-45.
- คณะครุศาสตร์. (2563). รายงานผลโครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ ประจำปี 2563 ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. อุบลราชธานี. (อัดสำเนา)
- ขวลิต ชูกำแพง. (2559). การปฏิรูปโรงเรียน แนวความคิด “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” กับการนำทฤษฎีมาปฏิบัติจริง. กรุงเทพฯ: ปีโก (ไทยแลนด์).
- ขวลิต ชูกำแพง. (2560). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 23(2), 1-6.
- ขวลิต ชูกำแพง. (2564). ชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การวิจัยในชั้นเรียน. *วารสารครุทรรศน์*, 1(1), 49-59.
- ณิศา เวชญาลักษณ์. (2565). การพัฒนาสื่อนวัตกรรมการแก้ปัญหาการอ่านออกเขียนได้ และคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายขนาดเล็ก. *วารสารศิลปการจัดการ*, 6(4), 1756-1772.
- ทิตนา แคมมณี. (2547). การวิจัยและพัฒนาารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (ชุดโครงการ วพร.). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประวีต เอรารวรรณ์. (2560). ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบเพื่อคนทั้งมวล. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 4(1), 57-70.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2563). ประกาศคณะกรรมการฯ เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับฯ ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. ราชกิจจานุเบกษา, 10-14. เข้าถึงได้จาก https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2563/E/109/T_0010.PDF.
- ศรีถาวรณ โสโสภา. (2566). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนตะคร้อพิทยา อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 18(2), 125-138.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สลิลนา ภูมิพาณิชย์ และคณะ. (2562). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง สำหรับครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21(1), 261-276.
- สิริลักษณ์ บุ่งทอง และ ตรีคม พรหมมาบุญ. (2563). การพัฒนาความสามารถของครูภาษาไทยในการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงเพื่อยกระดับคุณภาพด้าน การอ่าน การเขียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านละเอะอำเภอนพมดงรัก จังหวัดสุรินทร์. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 26(1), 257-272.